

Ano ang autism?

Ang autism ay isang kapansanang nakakaapekto sa paglaki ng isang tao na nakakasagabal sa pakikipag-usap, at pag-uugnay sa ibang tao. Ito ay nauuri sa mga kapansanan sa pakikitungo, sagabal sa pakikipag-usap, at limitado, paulit-ulit, at pare-parehong modelo ng ugali. Ito ay kundisyon ng espektro kung gayon ang kliyente na may kundisyong ito ay naaapektuhan sa iba't ibang paraan. May ibang taong may autism na kayang mamuhay nang mag-isa samantalang ang iba ay maaaring may kapansanan sa pagkatuto at nangangailangan ng gabay ng espesyalista habang panahon.

Anu-ano ang mga karaniwang palatandaan ng autism?

Dahil ito ay kundisyon ng espektro, ang kanilang mga problema ay maaring iba't iba sa kalubhaan at tindi nito. Sa pangkalahatan, kasama nito ang tatlong pangunahing sakop ng sintomas:

1.) Kapansanan sa pakikitungo:

- Madalas silang umiiwas ng tingin at kulang ang atensyon sa sigla ng kapaligiran nila, ang ngumiti. Hindi sila madalas tumingin sa tao, at madalang tumugon sa sarili nilang pangalan
- Ayaw nilang makihalubilo sa iba, magsimula ng pakikihalubilo o makihati
- Kung minsan sila ay hindi naangkop makipag-ugnayan

2.) Sagabal sa pakikipag-usap:

- Madalas na nahuhuli silang matuto magsalita, at ang iba ay may kahirapang ipahiwatig ang kanilang mga sarili. Kahit na sila ay nakakapagsalita, hindi nila kaugalian ang makipag-usap sa iba o kaya ang kanilang pakikipag-usap ay sa ibang pamamaraan.
- Kulang sa magkasamang pansin o pakikihati at ang iba ay nahuhuli sa pag-uulit ng mga naririnig sa salita o "echolalia"
- Ang pakikipag-usap ay madalas may koneksyon sa kanilang mga kahilingan
- Kulang sa imahinasyon/paggawa ng makahulugang laro; at mahina sa pagkathang-isip at pang-unawa sa palaisipan kapag tumanda.

3.) Paulit-ulit o pare-parehong modelo ng ugali:

- Limitado ang interes, o aktibidad kagaya ng hindi pagtigil sa ginagawa nila sa isang laro o laruan
- May pagkaritwal ang pag-uugali na sinasamahan ng pirmihang parisan sa araw-araw na mga aktibidad, kagaya ng nakapirming ruta papuntang iskwelahan at tumututol sa pagbabago nito. Maaring mabalisa o sumabog ang silakbo ng damdamin kapag ito ay nagambala.
- Paulit-ulit na kilos, kagaya ng pagpagaspas ng kamay, pag-ikot ng ulo, o pagyugyog ng katawan.
- Makakaranas din ng kulang o sobrang sensitibo sa ingay, pandama, lasa, amoy, liwanag o mga kulay

Ang ilan ay may problema sa emosyon, gawi at/o pagkatuto habang ang iba naman ay sobrang aktibo, hindi nagbibigay ng atensyon, sinasaktan ang sarili, mahirap makatulog at bayolenteng pag-uugali.

Ano ang sanhi ng autism?

Ang eksaktong sanhi ng autism ay patuloy pang iniimbestigahan. Gayunpaman, ang mga pag-aaral ang nagsasabing ito'y mga kumbinasyon ng salik- namana at maaaring ang kapaligiran ang managot sa mga pagbabago ng pagyabong ng utak ng tao. Ang autism ay hindi sanhi ng pagpapalaki sa tao, ng kanilang kalagayan sa lipunan at hindi pagkakamali ng taong may kundisyong ito.

Paano ginagamot ang autism?

Walang gamot sa ASDs. Sa pamamagitan ng mga terapi at ugali na isinagawa, niremedyuhan ang partikular na sintomas at magdulot ng malaking paghusay. Ang pinakamabuting plano sa panggagamot ay pagsamahin ang terapi at sa pamamagitan ng pagtugon sa ispesipikong pangangailangan at himukin na maging pinakamainam na malayang pamumuhay nito. Ang pagpapayong pampamilya para sa mga magulang at mga kapatid ng batang may ASD ay madalas tumutulong sa pamilya upang makaya ang partikular na pagsubok habang magkasama sa batang may ASD.

Medikasyon: Maaring magreseta ang mga doktor para magpagaling sa ispesipikong sintomas na may kaugnayan sa autism, kagaya ng pagkabalisa, depresyon, o obsessive-compulsive disorder. Ang antipsychotic na gamot ay ginagamit upang pagalingin ang may malalang problema sa ugali. Ang pag-atake ay maaring pagalingin ng isa o higit pang anticonvulsant na gamot. Ang mga gamot na nagpapagaling sa mga may kapansanan sa kakulangan ng atensyon ay makakatulong nang malaki upang mabawasan ang pabigla-bigla at sobrang likot.

Sa maraming mga bata, ang mga sintomas ay bumubuti sa paggamot at sa gulang nito. Sa pagbibinata o pagdadalaga, ang ibang batang may ASD ay nagkakadepresyon o nakakaranas ng problema sa ugali, at ang kanilang paggamot ay nangangailangan ng pagbabago sa paglipat nila sa karampatang gulang. Ang mga taong may ASD ay madalas na patuloy na gumagamit ng serbisyo at suporta habang sila ay tumatanda, ngunit marami rin ang nakakapagtrabaho nang matagumpay at namumuhay nang malaya o napapalooban ng suportadong kapaligiran.